

Research Paper

Analizing the Carpet Producers's Network of Access to Silk Thread in the Rural Areas of Zanjan County

Elham Ahmadifard¹, *Esmail Karamidehkordi²

1. MSc of Rural Development, Agricultural Extension, Communication and Rural Development Department, Faculty of Agriculture, University of Zanjan, Zanjan, Iran.

2. Associate Professor of Agricultural Extension, Communication and Rural Development Department, Faculty of Agriculture, University of Zanjan, , Zanjan, Iran.

Citation: Ahmadifard, E., & Karamidehkordi, E. (2018). [Analyzing the Carpet Producers's Network of Access to Silk Thread in the Rural Areas of Zanjan County (Persian)]. *Journal of Rural Research*, 9(2), 250-263, <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2018.229044.1077>

 <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2018.229044.1077>

Received: 04 Mar. 2017

Accepted: 18 Aug. 2017

ABSTRACT

In this study, the supply, access and use of high-quality threads required for production of silk carpets is discussed as one of the crucial issues that rural carpet weavers or producers deal with. This is the process that affects their production, productivity and income. The purpose of this study is to understand the sources and methods that rural carpet weavers apply to get an access to various threads used in silk carpets. The data were collected using a case study methodology through techniques focusing on groups, semi-structured interviews, diagramming, document analysis and observation. The participants were 90 rural household silk carpet weavers in 23 villages of Zanjan county and the market actors in the cities of Zanjan, Qom, Esfahan, Tabriz and Kashan. According to the results, access of the rural weavers to threads for producing carpets is different in terms of production methods. Investigating the methods of supplying handmade silk carpet threads in Zanjan county showed they depend on the methods of carpet production. Rural carpet weavers produce carpets through a self-production method and an entrepreneurial wage-based production method. The silk threads required for carpet production are used in different types including, thick weft, wrap threads and knots. In the self-production method, all the production inputs including threads are provided by carpet weavers.

Key words:

Rural carpet weavers, Silk carpet, Thread, Supply chain, Women

Extended Abstract**1. Introduction**

Handmade carpet is a product with a long history in Iran. This product has a high value added and can provide many job opportunities, particularly for rural families. Like production activities, handmade carpet production requires various resources.

Proper physical inputs are among the production resources required, whose proper quality leads to improved carpet quality. The supply, access and use of required threads with high quality to produce silk carpets is discussed as one of the crucial issues that rural carpet weavers or producers have to deal with. That issue affects the production, productivity and income of carpet weavers. The purpose of this study is to understand the sources and methods that rural carpet weavers apply to access various threads used in silk carpets.

* Corresponding Author:

Esmail Karamidehkordi, PhD

Address: Address: Department of Agricultural Extension, Communication & Rural Development, Faculty of Agriculture, University of Zanjan, Zanjan, Iran.

Tel: +98 (24) 33052426

E-mail: e.karami@znu.ac.ir

2. Methodology

The data were collected using a case study methodology through participatory techniques, such as focus groups, semi-structured interviews, diagramming, document analysis and observation. The participants of this research comprised two types of population. The first population was silk-carpet-producing rural families who lived in 23 villages of Zanjan county, in Zanjan province located in the north west of Iran. The second group of participants consisted of market actors who worked in the cities of Zanjan, Qom, Esfahan, Tabriz and Kashan in Iran. They served as input providers, carpet salesmen and entrepreneurs investing in carpet production.

3. Results

Silk threads are both produced inside Iran and imported from outside the country. Internal threads are mostly consumed as wrapped threads (called Cheleh), but, because of their high weight, carpet weavers are not much interested in using them. Moreover, the silk produced inside Iran has a lower quality in comparison to the silk produced in China. Access of rural carpet producers to the required threads is different in terms of production methods. Investigating the methods of supplying handmade silk threads in Zanjan county showed that they depend on the methods of carpet production. Rural carpet weavers produce carpets through the self-production method and the entrepreneurial wage-based production method.

4. Discussion

The silk threads required for carpet production are used in different types including thick weft, wrap threads and knots. In the self-production method, all the production inputs including threads are provided by carpet weavers themselves. These carpet producers pay less when they buy their dyed threads from wholesale markets in the cities of Qom and Kashan (located almost 450 km away from Zanjan City) rather than from the carpet markets or dealers of Zanjan. In this production method, most rural producers provide their required threads through several dealers either in Zanjan or in other cities. However, in the entrepreneurial wage-based production method, inputs including threads are provided by entrepreneurs. The relation of carpet producers with entrepreneurs takes place directly or through one or more dealers.

5. Conclusion

According to the findings of the study, most silk threads used by rural carpet weavers are produced outside Iran,

particularly in China, showing the high dependency of Iran's carpet industry on other silk-producing countries. This has increased carpet production costs and reduced carpet weavers' profits. In addition to the dependency on overseas countries for silk threads, rural carpet producers are dependent on input providers for threads and dyeing them in other cities rather than in Zanjan city. This occurs through several intermediate dealers, which increases thread prices for the producers. In the self-production method, producers do not have an access to good-quality threads due to insufficient finance and knowledge and poor social networks in input markets. On the other hand, in the entrepreneurial wage-based production method, because of high socio-economic capitals of entrepreneurs, threads have a better quality, though this quality makes threads so delicate that it is difficult for rural women to weave them. It is suggested to develop production and processing enterprises for silk threads in Iran and in Zanjan province in order to provide threads with a good quality and lower prices for rural families. Establishing mechanized dyeing enterprises in the province can support the producers of both Zanjan province and other Iran's areas and provide job opportunities inside the province. Improving rural carpet production organisations to have sufficient financial resources and proper knowledge can reduce the role of dealers and support rural carpet producers to access threads with a good quality and at a low price. Capacity building in these organisations can also help them act much more effectively in the silk market value chain to respond to final consumers' demands in terms of both carpet input markets and silk carpet markets.

Acknowledgments

This paper is based on a master thesis, which has been supported by the University of Zanjan.

Conflict of Interest

The authors declared no conflicts of interest

تحلیل شبکه دسترسی بافندگان فرش به نخ ابریشمی در نواحی روستایی شهرستان زنجان

الهام احمدی فرد^۱، اسماعیل کرمی دهکردی^۲

۱- دانش آموخته کارشناسی ارشد توسعه روستایی، گروه ترویج، ارتباطات و توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران.

۲- دانشیار گروه ترویج، ارتباطات و توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران.

حکمه

تاریخ دریافت: ۱۴ اسفند ۱۳۹۵

تاریخ پذیرش: ۲۷ مرداد ۱۳۹۶

تأمین، دسترسی و استفاده از نخ‌های موردنیاز و باکیفیت (از جمله پود، چله و ابریشم) در تولید فرش ابریشمی، از مسائل مهم بافندگان فرش بوده که در تولید، بهر موری و درآمد آن‌ها تأثیرگذار است. هدف این مطالعه شناخت منابع و شیوه‌های تأمین انواع نخ مورد استفاده در فرآیند تولید فرش ابریشمی برای بافندگان روستایی است. داده‌ها با استفاده از یک روش شناسی مطالعه موردی از طریق فنون گروه‌های متمرکز، مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته، نمودار کشی، تحلیل اسناد و مشاهده با مشارکت ۹۰ خانوار روستایی بافنده فرش ابریشم در ۲۳ روستای شهرستان زنجان و کنشگران بازار در شهرهای زنجان، قم، اصفهان، تبریز و کاشان گردآوری گردید. دستاورد: دسترسی بافندگان روستایی به نخ مورد استفاده در فرآیند تولید با توجه به شیوه تولید متفاوت بود. در شیوه خویش فرمایی، بافندگان روستایی از طریق افراد واسطه، از طریق شهر زنجان یا شهرهای دیگر، نخ موردنیاز خود را تأمین می‌نمودند. در این شیوه به دلیل عدم توان مالی و دانش کافی و شبکه اجتماعی ضعیف در بازار تأمین نهاده در دسترسی به نخ باکیفیت، نخ تأمین شده از کیفیت لازم برخوردار نبود. در شیوه کارفرمایی نخ از طریق کارفرما تأمین شده و کیفیت مناسبی داشت، هر چند کیفیت مناسب نخ به دلیل ظرافت و نازکی، سبب سختی بافت برای زنان روستایی بافنده می‌شد.

کلیدواژه‌ها:

بافندگان روستایی، فرش ابریشم، نخ، زنجیره تأمین، زنان

مقدمه

فرش دستباف از جمله محصولات است که از قدمت بسیاری در کشور ایران برخوردار است. این محصول ارزش افزوده فراوانی داشته و از طرفی سبب ایجاد اشتغال به خصوص برای روستاییان می‌گردد. بنابراین می‌توان گفت فرش جایگاه مهمی در اقتصاد کشور از جهت اشتغال، صادرات و ارزش افزوده دارد (Sehat, FrajloMotlagh, 2010). این محصول از مقبولیت زیادی برخوردار بوده به گونه‌ای که در صادرات غیرنفتی جایگاه ویژه‌ای دارد. فرش دستباف هر چند به طور بالقوه جایگاه خود را در بازار جهانی حفظ نموده است، ولی در سال‌های اخیر تا حدودی از بازار جهانی بازمانده است (Porsadegh and et al., 2011). فرش دستباف همانند سایر فعالیت‌های تولیدی نیازمند منابع مختلفی

است. این منابع طبق نظر پترمن^۱ و همکاران (۲۰۱۰) شامل چهار دسته منابع فناورانه، طبیعی، انسانی و سرمایه اجتماعی و سیاسی است. نهاده‌ها بخشی از منابع موردنیاز در تولید است که کیفیت مناسب آن‌ها باعث بهبود کیفیت فرش خواهد شد (Sadi and et al., 2012). نخ ابریشم به عنوان ماده اصلی در منسوجات، فرش‌های گران قیمت و حتی در پزشکی، مخاطبان زیادی در سراسر دنیا دارد و کشور ایران در این زمینه کارنامه درخشانی دارد. اما امروزه کشور ایران نه تنها در زمینه تولید ابریشم جایگاهی ندارد، بلکه نمی‌تواند مصرف سرانه خود را نیز فراهم آورد (GhezelSofla, 2013). به عقیده یکی از تولیدکنندگان فرش دستباف ابریشم قم، ۸۰٪ ابریشم استفاده شده در فرش وارداتی است. در شرایطی که تولید خصوصی باشد، وارد کردن این ابریشم مشکلات بسیاری داشته و تولیدکننده باید کار اصلی

1. Peterman

* نویسنده مسئول:

دکتر اسماعیل کرمی دهکردی

نشانی: زنجان، دانشکده کشاورزی، گروه ترویج، ارتباطات و توسعه روستایی.

تلفن: ۳۳۰۵۲۴۲۶ (۲۴) ۰۹۸+

پست الکترونیکی: e.karami@znu.ac.ir

مروری بر ادبیات موضوع

با توجه به پرسش پژوهش حاضر، به شرح مختصری از نحوه تولید ابریشم پرداخته می‌شود.

ابریشم از پيله کرم ابریشم به دست می‌آید. یکی از زیباترین الیاف نساجی است و به دلیل نیاز به بررسی و پردازش زیاد، یکی از گران‌ترین الیاف است. انسان، کرم ابریشم را از زمان‌های بسیار طولانی پرورش داده است. نخ ابریشم را می‌توان بر اساس نوع بافت خود تقسیم‌بندی نمود. برای بافت، دو نوع اصلی از نخ را می‌توان متمایز کرد، نخ تار و نخ پود. نخ تار نشان‌دهنده نخ‌های دروغین از طول در نساجی و بافندگی استفاده می‌شود. این نوع از نخ نیازمند ضخامت یکنواخت با مقداری انعطاف‌پذیری است. پود، نخ‌هایی است که از پهنا در فرآیند بافندگی استفاده می‌شود (Mai, 2007).

ابریشم انواع مختلفی دارد: (۱) ابریشم خام: نخ‌هایی که مستقیماً از پيله گرفته می‌شود و به وسیله چرخ‌دستی یا ماشینی تبدیل به نخ می‌گردد، ابریشم خام نامیده می‌شود و رنگ آن زرد یا کرم است. (۲) ابریشم پخته: در صورت پختن ابریشم خام و گرفتن سرازین و صمغ آن، ابریشم به صورت خالص درآمده و رنگ آن سفید است، این عمل را اصطلاحاً قلیاب کشی (کلیاب کشی) می‌نامند. (۳) ابریشم کجین: این نوع از ابریشم از انتهای الیاف باقی‌مانده در پيله به دست می‌آید و مرغوبیت کمتری دارد. این نوع از نخ ابریشم را اصطلاحاً کجین می‌نامند.

پود به کار رفته در فرش‌های ابریشم نیز دارای انواع نازک و کلفت است. هدف از کاربرد پود، پیوند میان رج‌های بافته شده است. پود به مانند ملات در ساختمان‌سازی عمل می‌کند. نخ پود بیشتر از پنبه تهیه می‌شود، ولی در گذشته از نخ پشمی و ابریشمی بدین منظور استفاده می‌شد (Zanjan Province Handmade Carpet Union, 2015). پود کلفت به منظور استحکام بخشیدن به بافت می‌باشد و پود نازک به منظور نظم بخشیدن به بافت است (Arbabi, 2014).

سه نوع نخ شامل تار، پود و گره که از پنبه، ابریشم یا پشم تهیه می‌شوند، در طی عملیات فراوری نخ آماده می‌گردند. تهیه مواد اولیه اعم از ابریشم و رنگ‌زها و غیره زیر نظر کارشناسان مجرب صورت می‌گیرد. سپس ابریشم خریداری شده جهت شستشو به ابریشم شویی ارسال و بعد از چندین نوبت شستشو با مواد مختلف و جداسازی ناخالصی‌ها، در نهایت به کارگاه رنگرزی انتقال می‌یابد (Arbabi, 2014). بعد از آماده شدن نخ و سفیدگری آن عمل رنگ کردن یا اصطلاحاً رنگرزی نخ انجام می‌شود. رنگ‌های مورد استفاده در رنگرزی برای رنگ کردن نخ‌ها به دو نوع طبیعی (گیاهی، جانوری، معدنی) و رنگ‌های شیمیایی تقسیم می‌شوند. عدم رعایت نکات علمی باعث می‌شود که نخ‌های رنگ شده با رنگ‌های شیمیایی از کیفیت مطلوبی برخوردار نباشند، در حالی

خودش را کنار بگذارد و فقط درگیر وارد کردن ابریشم شود. این مسائل اهمیت بررسی زنجیره تولید و تأمین نخ مورد استفاده در بافت فرش ابریشمی را مشخص می‌نماید. بخشی از مطالعه کرمی دهکردی (۲۰۱۵) در استان زنجان نشان داد که زنجیره تأمین نهاده‌ها از جمله نخ در چهار حالت صورت می‌گیرد: در حالت اول سرمایه‌گذاری اولیه از جمله تهیه نهاده‌ها بر عهده کارفرما یا دلال است، فرش بافته شده متعلق به دلال بوده و در ازای بافت فرش مبلغ مشخصی به عنوان دستمزد به فرش‌باف داده می‌شود. در حالت دوم مثل حالت قبل سرمایه‌گذاری اولیه و تأمین نهاده بر عهده دلال است. پس از اتمام بافت فرش، فروش آن بر عهده دلال می‌باشد و مبلغ دریافتی از فروش را به طور مساوی بین خود و بافنده (به این در اصطلاح محلی یارلخ گفته می‌شود) تقسیم می‌نماید. نکته قابل توجه در هر دو روش تولیدی این است که دلال باکیفیت‌ترین نخ‌ها و به‌روزترین و بازار پسنندترین نقشه را به طور موقت در اختیار بافنده قرار می‌دهد. در حالت سوم برعکس دو حالت قبل، تأمین نهاده‌های تولید و سرمایه‌گذاری اولیه بر عهده فرش‌باف است. بافنده برای تهیه این نهاده‌ها به دلال مراجعه می‌نماید، ولی در این حالت دلال نخ‌های باکیفیت کمتر و نقشه‌هایی که بازارپسندی کمتری دارد، به بافنده می‌فروشد. هدف از این کار، حفظ وابستگی بافنده به دلال است، در این حالت پس از اتمام بافت، بافنده فرش را به دلال می‌فروشد، دلال نیز فرش را در بازار فرش زنجان یا قم به فروش می‌رساند. در حالت چهارم مانند حالت قبل تأمین نهاده‌های تولید و سرمایه‌گذاری بر عهده فرش‌باف است. برای تهیه این نهاده‌ها بافنده یا مستقیماً به بازار زنجان مراجعه می‌نماید و یا از طریق دلال تأمین می‌نماید. در این حالت نیز مانند حالت قبل نخ و سایر نهاده‌ها از جمله نقشه فروخته شده به بافنده به روز نبوده و بازارپسندی کمتری دارد. در این حالت پس از اتمام بافت فرش، برعکس حالت‌های قبلی بافنده خود مستقیماً فرش را به بازار فرش زنجان عرضه می‌نماید. در این روش، بافندگان در فروش و عرضه فرش دچار مشکل می‌شوند، چرا که اولاً نخ مورد استفاده در بافت کیفیت کمتری دارد، همچنین نقشه مورد استفاده بازارپسندی کمتری داشته، ثانیاً بافندگان معمولاً از قدرت چانه‌زنی بالایی برخوردار نیستند.

چگونگی دسترسی بافندگان، به‌ویژه بافندگان روستایی که از مراکز شهری دور هستند، به نخ‌های وارد شده یا تولید شده در ایران نیز از جمله مسائلی است که بافندگان با آن روبرو هستند. در این زمینه، پرسش اصلی این پژوهش این است که کلیه نخ‌های مورد استفاده در تولید از قبیل نخ، گره، پود کلفت و پود نازک چگونه به دست بافنده فرش می‌رسد، به این منظور کلیه نخ‌های مورد استفاده در تولید به چه شیوه‌ای تأمین می‌شوند و زنجیره تأمین آن از مرحله تولید تا توزیع به دست مصرف‌کنندگان از چه مراحل تشکیل شده است؟

مشارکت‌کنندگان این پژوهش عبارت بودند از: خانوارهای روستایی بافنده فرش ابریشمی و کنشگران بازار فرش ابریشم در شهرهای زنجان، قم، و کاشان به منظور بررسی شیوه‌های تأمین نخ.

بر اساس پرونده‌های خانوار بیمه شده در اتحادیه فرش دستباف روستایی که به وسیله پژوهشگران مورد تحلیل اسناد قرار گرفت، در سال ۱۳۹۴، در ۱۳۲ روستای شهرستان زنجان حداقل یک خانوار در هر روستا فرش‌باف (ابریشمی و غیر ابریشمی) بود و از این میان در ۸۳ روستا حداقل یک خانوار فرش ابریشمی می‌بافت. جهت تعیین مشارکت‌کنندگان روستایی، انتخاب روستاها و افراد به طور هدفمند صورت گرفت به گونه‌ای که روستاهای دارای حداقل ۶ خانوار فرش‌باف ابریشمی در این شهرستان انتخاب گردیدند (تعداد ۲۳ روستا) و با استفاده از روش نمونه‌گیری گلوله برفی ۹۰ خانوار به عنوان مطلع‌ترین افراد این روستاها انتخاب گردیدند (تصویر شماره ۱). از طریق ارتباطات میان فردی در قالب گروه‌های متمرکز و مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته این بافندگان زنان و مردان سرپرست خانوار و اعضای خانواده آن‌ها در این پژوهش شرکت کردند.

که اگر به روش علمی و مطابق با نسخه‌های مختص به آن رنگ رنگریزی کردند، نتایج مطلوبی از نظر ثبات در شستشو، سایشی و نور خواهند داشت (The Industry, Mining and Trade Organization of the West Azerbaijan Province, 2013) هدف از رنگریزی، تثبیت ماده رنگزا روی الیاف به صورت دائم است به گونه‌ای که الیاف رنگ شده در برابر نور خورشید، عوامل جوی، شستشو، ساییدگی، حرارت، گردوخاک، رطوبت و مواد شیمیایی مقاومت کند و رنگ آن از بین نرود (Zhole, 2012).

روش‌شناسی تحقیق

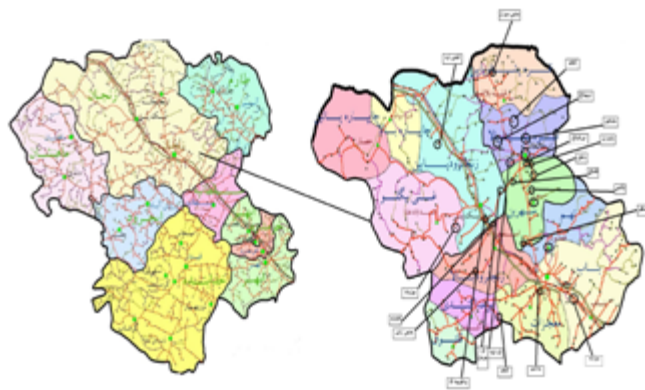
این پژوهش از یک روش‌شناسی مطالعه موردی با استفاده از فنون کیفی گردآوری داده‌ها از قبیل تحلیل اسناد و فنون ارزیابی مشارکتی روستایی^۲ (Chambers, 2012)، همچون گروه‌های متمرکز، ترسیم مشارکتی نمودارهای جریان، مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته و مشاهده (از طریق شرکت در دوره‌های آموزش فرش و مشاهده فرش‌ها و نخ‌های مورد استفاده در آن در منازل روستایی) انجام گردید (جدول شماره ۱).

2. Participatory Rural Appraisal

جدول ۱. روش‌شناسی پژوهش برحسب هدف، روش و مشارکت‌کنندگان.

هدف	روش	مشارکت‌کننده
جهت شناخت بافندگان روستایی	تحلیل اسناد	پرونده‌های بیمه‌شدگان بافنده روستایی
شناخت شیوه‌های تأمین ابزار بافت؛ جامعه موردنظر؛ شیوه‌های تولید؛ و جمعیت بافندگان در هر روستا	گروه‌های متمرکز؛ و مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته	بافندگان روستایی مطلع
شناخت مسیرهای تأمین نخ و امتیازدهی به هر منبع تأمین	ترسیم مشارکتی نمودارهای جریان؛ تهیه ماتریس امتیازات روابط شبکه‌ای	کنشگران بازار، بافندگان روستایی
شناخت و کاربرد دقیق انواع نخ بر اساس کیفیت	مشاهده مشارکتی از طریق گذراندن دوره‌های کامل آموزش فرش توسط پژوهشگران	بافندگان روستایی، مدرس، پژوهشگران
شناخت نهاده‌ها و ایجاد تعامل بیشتر با بافندگان جهت کسب اطلاعات دقیق و صحیح از آنان	مشاهده مستقیم؛ مشاهده نخ و فرش در منازل روستایی	بافندگان روستایی

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۱. موقعیت جغرافیایی روستاهای مورد مطالعه در شهرستان زنجان، مأخذ: نگارندگان، ۱۳۹۴

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

یافته‌ها

در جدول شماره ۲، ماتریس میزان ارتباط افراد فعال در تولید نخ تا رسیدن به دست بافندگان در تولید خویش‌فرمایی به منظور تشریح و روشن نمودن روابط موجود در تصویر شماره ۲ آمده است. در این ماتریس همان‌گونه که در انتهای جدول نیز آمده است بیشترین عدد در هر ردیف نشان دهنده قوی بودن روابط بین دو کنشگر است.

در تصویر شماره ۲، نحوه تأمین و دسترسی به نخ رنگریزی شده توسط بافندگان روستایی در شیوه تولید خویش‌فرمایی ترسیم گردیده است. در شیوه‌ی تولید خویش‌فرمایی، خانوار روستایی در مواقعی نخ خام را تهیه نموده و خود به رنگرز مراجعه می‌کرد. به عبارت دیگر، خانوار روستایی به مراکز خریدوفروش نهاده‌ها در داخل یا خارج از استان مراجعه نموده و نخ رنگریزی شده موردنیاز برای بافت را تأمین می‌کردند و یا به مراکز خریدوفروش مراجعه نموده و نخ خام تهیه نموده و خود به رنگرز مراجعه می‌نماید. ولی در تولید کارفرمایی خانوار بافنده روستایی به نخ خام دسترسی نداشت و همان‌طور که ترسیم شده است، تأمین نخ رنگریزی شده به چند طریق صورت می‌گرفت. در تصویر شماره ۳، نحوه تأمین نخ رنگریزی شده توسط بافندگان در شیوه تولید کارفرمایی و شدت استفاده از هر یک از روش‌های تأمین در جدول شماره ۳، در قالب ماتریس آورده شده است.

مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با افراد درون شهرستان زنجان به صورت چهره به چهره و میان فردی و با افراد خارج از شهرستان در شهرهای قم، کاشان، تبریز و اصفهان به منظور بررسی زنجیره تأمین نخ از تولید تا توزیع به صورت تلفنی انجام شد.

مهم‌ترین موضوعات مورد توجه در پرسش‌ها و گردآوری شواهد عبارت بودند از: شناخت منبع تأمین نخ، رنگریزی و شبکه ارتباطی تأمین آن. به عبارت دیگر نه تنها منبع تأمین نخ مورد توجه قرار گرفته بود، بلکه حلقه‌های واسط و خطوط ارتباطی بین کنشگران مختلف مورد تأکید قرار گرفتند. علاوه بر این نوع نخ، منبع تأمین و شبکه ارتباطی آن‌ها برحسب نوع نظام بهره‌برداری تولید فرش مشخص گردید. اگرچه در ابتدا سوالات مربوط به منبع تأمین به صورت باز از بافندگان پرسش شد، ولی در تجزیه و تحلیل بر مبنای فنون تحلیل بنیانی مفاهیم^۳ (Bryman, Charmaz, 2011, 2014) در سطوح مختلف محلی، ملی، و بین‌المللی طبقه‌بندی گردیدند. همچنین طبقه‌بندی از لحاظ نوع طراحی در داخل و خارج استان صورت گرفت. در پایان جهت تحلیل کامل‌تر منابع دسترسی، ماتریس ارتباط بین کنشگران مختلف تأمین نخ برحسب شیوه‌ی تولید ترسیم گردید و نمودار ارتباطی بین این کنشگران ترسیم شد. علاوه بر این در تحلیل داده‌ها، از شیوه‌های کدبندی‌ها، مفهوم‌سازی و نقل گفته‌های مشارکت‌کنندگان استفاده شد.

3. Grounded theory

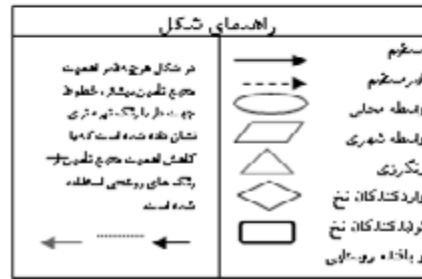
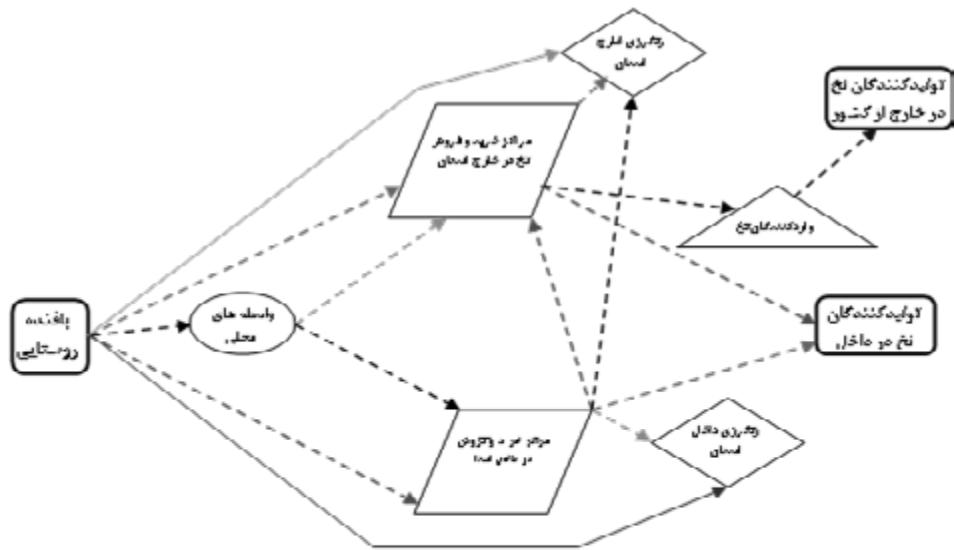
جدول ۲. ماتریس میزان ارتباط افراد فعال در تولید نخ تا رسیدن به دست بافندگان در شیوه تولید خویش‌فرمایی.

تأمین‌کننده	دریافت‌کننده								
	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱- بافنده روستایی	-	۵	۳	۲	۴	۱	۰	۰	۰
۲- واسطه محلی	۰	-	۳	۲	۴	۱	۰	۰	۰
۳- مراکز خریدوفروش نخ در داخل استان	۰	۰	-	۳	۱	۴	۰	۲	۰
۴- مراکز خریدوفروش نخ در خارج از استان	۰	۰	۰	-	۰	۲	۳	۱	۰
۵- رنگرز داخل استان	۰	۰	۰	۰	-	۰	۰	۰	۰
۶- رنگرز در خارج استان	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰	۰	۰
۷- واردکنندگان نخ	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰	۱
۸- تولیدکنندگان نخ در داخل کشور	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰
۹- تولیدکنندگان نخ در خارج از کشور	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

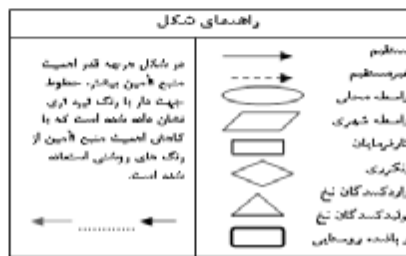
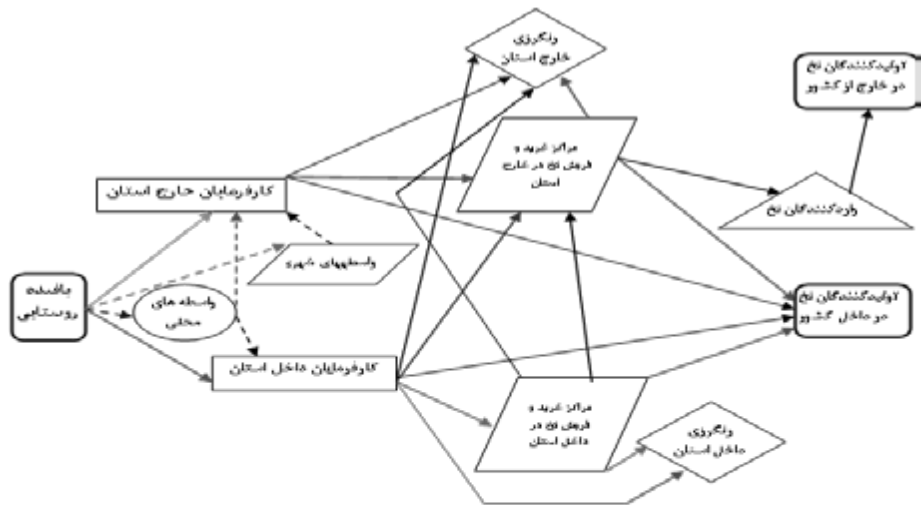
مأخذ: نگارندگان، ۱۳۹۴

* اعداد داخل خانه‌های جدول نشانگر میزان اهمیت ارتباط بین دو کنشگر است. شدت ارتباط بین هر کنشگر در هر ردیف از جدول متفاوت است (صفر = عدم ارتباط). به عنوان مثال در ردیف یک عدد ۵ نشان دهنده قوی‌ترین ارتباط بوده و در ردیف ۲، عدد ۴. ** در ماتریس بالا، ردیف نشان دهنده دریافت‌کننده است.

تصویر ۲. نحوه تأمین نخ رنگری شده توسط بافندگان روستایی در شیوه تولید خویش‌فرمایی، مأخذ: نگارندگان، ۱۳۹۴

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۳. نحوه تأمین نخ رنگری شده توسط بافندگان روستایی در شیوه تولید کارفرمایی، مأخذ: نگارندگان، ۱۳۹۴

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

جدول ۳. ماتریس میزان ارتباط افراد فعال در تأمین نخ رنگرزی شده دست بافندگان در شیوه تولید خویش فرمایی.

تأمین کننده	دریافت کننده											
	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
۱- بافنده روستایی	-	۴	۲	۳	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲- واسطه محلی	۰	-	۰	۲	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳- واسطه‌های شهری	۰	۰	-	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۴- کارفرمایان داخل استان	۰	۰	۰	-	۰	۲	۴	۱	۳	۰	۰	۰
۵- کارفرمایان خارج استان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۲	۰	۰	۰
۶- مراکز خریدوفروش نخ در داخل استان	۰	۰	۰	۰	۰	-	۳	۱	۴	۰	۲	۰
۷- مراکز خریدوفروش نخ در خارج استان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰	۰	۳	۱	۰
۸- رنگرزی در داخل استان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰	۰	۰	۰
۹- رنگرزی در خارج از استان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰- واردکنندگان نخ	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰	۱
۱۱- تولیدکنندگان نخ در داخل کشور	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰
۱۲- تولیدکنندگان نخ در خارج از کشور	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: نگارندگان، ۱۳۹۴

* اعداد داخل خانه‌های جدول نشانگر میزان اهمیت ارتباط بین دو کنشگر است. شدت ارتباط بین هر کنشگر در هر ردیف از جدول متفاوت است (صفر = عدم ارتباط). به عنوان مثال در ردیف یک عدد ۴ نشان دهنده قوی‌ترین ارتباط بوده و در ردیف ۲، عدد ۲. ** در ماتریس بالا، ردیف نشان دهنده دریافت کننده است.

غیرمستقیم با دو حلقه واسط (واسطه‌های محلی و شهری): در این حالت بافنده به دو حالت به تأمین نخ موردنیاز می‌پردازد. در حالت اول به واسطه محلی مراجعه نموده و این واسطه که ممکن بود دلال محلی، اقوام و دوستان در شهر و یا اقوام و هم روستایی‌ها باشد، به یکی از واسطه‌های شهری مراجعه نموده و نخ را تهیه می‌کند. واسطه‌های محلی نیز مانند خود بافندگان به تولیدکنندگان اصلی نخ دسترسی نداشتند. بنابراین در تأمین نخ به شیوه غیرمستقیم، تأمین نخ با یک حلقه واسط محلی وجود ندارد.

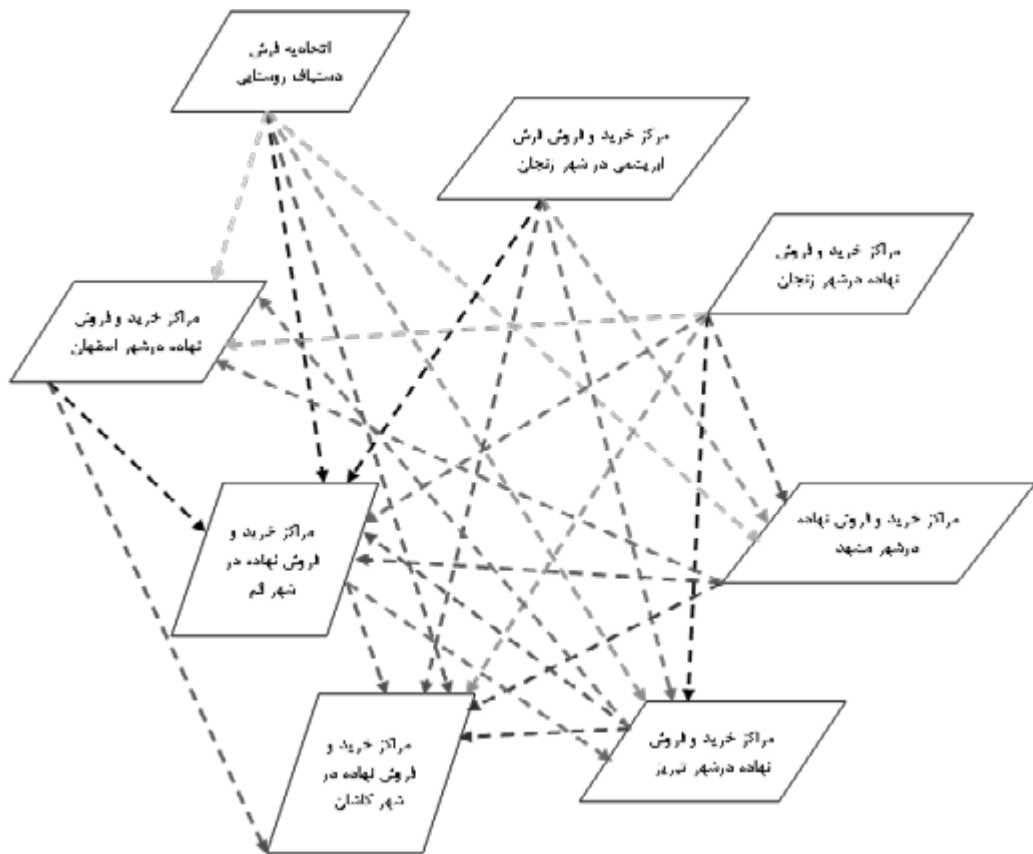
در تصویر شماره ۲ و تصویر شماره ۴، ارتباط بین واسطه‌های شهری به دلیل نبود فضای کافی در شکل به صورت جداگانه در تصویر شماره ۵ رسم شده است.

۲) کارفرمایی: در شیوه تولید کارفرمایی مطابق با تصویر شماره ۶، تأمین کلیه نخ‌ها بر عهده کارفرما بود. دسترسی به کارفرما به دو حالت مستقیم و غیرمستقیم امکان‌پذیر می‌شد. در حالت مستقیم بافنده روستایی خود به کارفرما در شهر زنجان یا در شهرهای دیگر مراجعه می‌نمود و نخ موردنیاز را تأمین می‌کرد. ولی در حالت غیرمستقیم بافنده از طریق واسطه‌های محلی یا کارفرمای ساکن در زنجان و یا شهرهای دیگر ارتباط داشته و یا از طریق واسطه شهری که خود نیز در مواردی نقش کارفرما را بر

تأمین نخ و بود: تأمین نخ موردنیاز در بافت با توجه به نوع شیوه تولیدی متفاوت بود که در زیر آمده است:

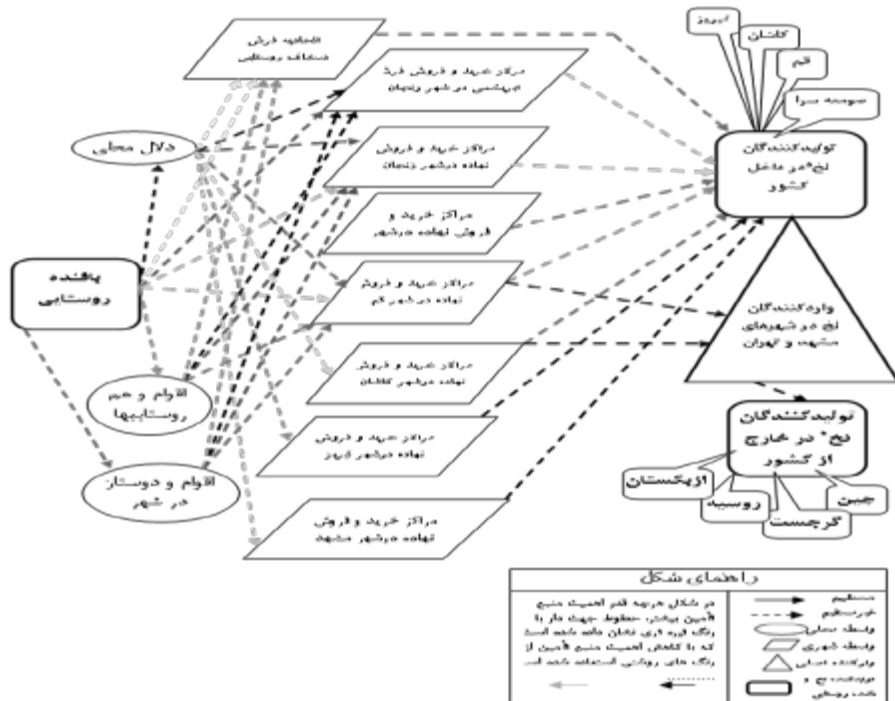
خویش‌فرمایی: نحوه دسترسی بافندگان به نخ موردنیاز در تولید خویش‌فرمایی مطابق تصویر شماره ۴ آمده است. همان‌طور که در بخش تولید نخ ابریشم اشاره شد، منبع اصلی تأمین نخ ابریشم، کشورهای چین، گرجستان، روسیه، ازبکستان و چند کشور دیگر بود. بنا به نظر بافندگان، بافنده روستایی به علت عدم توان مسافرت به کشورهای خارجی به دلایل مالی و دانش و اطلاعاتی و از این قبیل به صورت مستقیم به ابریشم دسترسی ندارد. بنابراین در شیوه تولید خویش‌فرمایی بافنده روستایی به صورت غیرمستقیم به تأمین نخ می‌پردازد.

غیرمستقیم بدون واسطه محلی، ولی با واسطه شهری: در این حالت بافنده به واسطه‌های شهری از قبیل مرکز خریدوفروش ابریشم در شهر زنجان، مراکز خریدوفروش نهاده‌های تولید، اتحادیه روستایی فرش دستباف، مراکز خریدوفروش ابریشم در شهر قم، تبریز و مشهد مراجعه می‌نماید. لازم به توضیح است که در بیشتر تابلو فرش‌های بافته شده در روستاهای مورد مطالعه، جنس نخ به کار رفته ترکیبی از نخ ابریشمی و مرینوس بود و از نخ ابریشم تنها به عنوان تزئین فرش و در بافت گل‌ها استفاده می‌گردید و بیشتر تابلو فرش‌ها گل ابریشم بودند.

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۴. شیوه‌های تأمین نخ توسط بافنده روستایی در تولید خویش‌فرمایی، مأخذ: نگارندگان، ۱۳۹۴

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۵. ارتباط بین واسطه‌های شهری در زنجیره تأمین نخ به شیوه خویش‌فرمایی، مأخذ: نگارندگان، ۱۳۹۴
* منظور از نخ، کلیه نخ‌های مورد استفاده در بافت فرش ابریشمی از قبیل نخ ابریشم، نخ چله، و پود نازک و کلفت است.

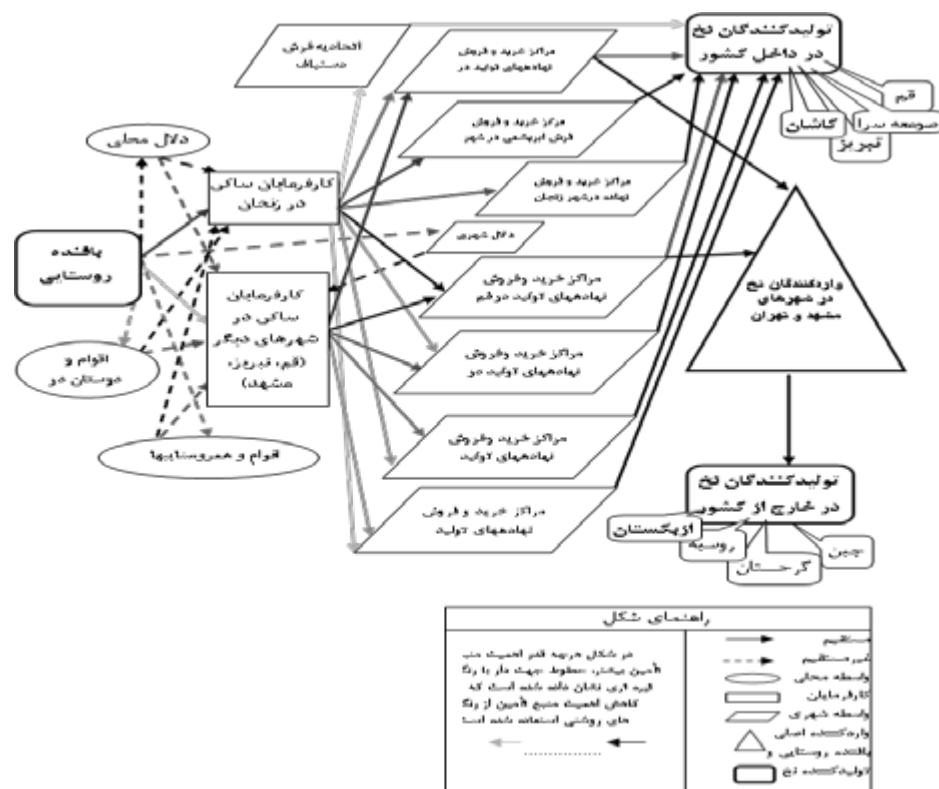
جدول ۴. ماتریس میزان ارتباط افراد فعال در تأمین نخ به شیوه تولید خویش فرمایی.

تأمین کننده	دریافت کننده														
	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱- بافنده روستایی	-	۷	۴	۵	۱	۶	۳	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲- دلال محلی	۰	-	۰	۰	۱	۶	۵	۴	۲	۰	۳	۰	۰	۰	۰
۳- اقوام و هم‌روستایی‌ها	۰	۰	-	۰	۱	۴	۳	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۴- اقوام و دوستان در شهر	۰	۰	۰	-	۱	۴	۳	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۵- اتحادیه روستایی فرش دستباف	۰	۰	۰	۰	-	۰	۰	۶	۵	۱	۳	۲	۴	۰	۰
۶- مرکز خریدوفروش فرش ابریشمی در شهر زنجان	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰	۵	۴	۰	۳	۲	۱	۰	۰
۷- مراکز خریدوفروش نهاده‌های تولید در شهر زنجان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۴	۳	۲	۶	۵	۱	۰	۰
۸- مراکز خریدوفروش نهاده‌های تولید در شهر قم	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۳	۰	۲	۰	۱	۰	۴
۹- مراکز خریدوفروش نهاده‌های تولید در شهر کاشان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰	۰	۰	۱	۰	۲
۱۰- مراکز خریدوفروش نهاده‌های تولید در شهر اصفهان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۲	۳	۱	۰	۰
۱۱- مراکز خریدوفروش نهاده‌های تولید در شهر تبریز	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۳	۲	۴	۰
۱۲- مراکز خریدوفروش نهاده‌های تولید در شهر مشهد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۲	۳	۵
۱۳- تولیدکنندگان نخ در داخل کشور	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰	۰
۱۴- تولیدکنندگان نخ در خارج از کشور	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰
۱۵- واردکنندگان نخ در شهرهای مشهد و تهران	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: نگارندگان، ۱۳۹۴.

* اعداد داخل خانه‌های جدول نشانگر میزان اهمیت ارتباط بین دو کنشگر است. شدت ارتباط بین هر کنشگر در هر ردیف از جدول متفاوت است (صفر = عدم ارتباط). به عنوان مثال در ردیف یک عدد ۷ نشان دهنده قوی‌ترین ارتباط بوده و در ردیف ۲، عدد ۶ ** در ماتریس بالا، ردیف نشان دهنده دریافت کننده است.

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۶. شیوه‌های تأمین نخ توسط بافنده روستایی در تولید کارفرمایی، مأخذ: نگارندگان، ۱۳۹۴

جدول ۵. ماتریس میزان ارتباط افراد فعال در تأمین نخ به شیوه تولید خویش فرمایی.

کنشگران	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱- بافنده روستایی	-	۶	۳	۲	۴	۵	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲- دلال محلی	۰	-	۰	۰	۰	۲	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳- اقوام و همروستایی‌ها	۰	۰	-	۰	۰	۲	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۴- اقوام و دوستان در شهر	۰	۰	۰	-	۰	۲	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۵- دلال شهری	۰	۰	۰	۰	-	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۶- کارفرمایان ساکن در زنجان	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰	۲	۵	۱	۴	۳	۰	۰	۰
۷- کارفرمایان ساکن در شهرهای دیگر (قم، تبریز، مشهد)	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۴	۵	۳	۲	۱	۰	۰	۰
۸- مراکز خریدوفروش نهاده‌های تولید در شهر کاشان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۲
۹- مراکز خریدوفروش نهاده‌های تولید در شهر قم	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰	۰	۰	۱	۰	۲
۱۰- مراکز خریدوفروش نهاده‌های تولید در شهر اصفهان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۲	۰	۰	۳	۰
۱۱- مراکز خریدوفروش نهاده‌های تولید در شهر تبریز	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۳	۰	۰	۴	۰
۱۲- مراکز خریدوفروش نهاده‌های تولید در شهر مشهد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲	۴	۳	۱	۵	۰
۱۳- تولیدکنندگان نخ در داخل کشور	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰
۱۴- تولیدکنندگان نخ در خارج از کشور	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-
۱۵- واردکنندگان نخ در شهرهای مشهد و تهران	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱-

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: نگارندگان، ۱۳۹۴

* اعداد داخل خانه‌های جدول نشانگر میزان اهمیت ارتباط بین دو کنشگر است. شدت ارتباط بین هر کنشگر در هر ردیف از جدول متفاوت است (صفر = عدم ارتباط). به عنوان مثال در ردیف یک عدد ۶ نشان دهنده قوی‌ترین ارتباط بوده و در ردیف ۲، عدد ۲. ** در ماتریس بالا، ردیف نشان دهنده دریافت کننده است.

می‌داد و یا در روستا از طریق یکی از روستایی‌هایی که در کار چله‌کشی (چله‌دوانی) مهارت داشت، چله‌دوانی را انجام می‌داد.

بحث و نتیجه‌گیری

اهمیت نخ در کیفیت فرش تولیدی و بازاریابی و فروش آن با توجه به نقش کلیدی فرش در تأمین معیشت خانوارهای روستایی، اهمیت بررسی شیوه‌های تأمین آن را مشخص می‌نماید. حالت ایده‌آل در زمینه تأمین نخ، ارتباط مستقیم بین تولیدکننده و بافنده بدون حلقه واسط است. ولی با بررسی شیوه‌های تأمین نخ فرش دستباف ابریشمی در شهرستان زنجان می‌توان به این نتیجه رسید که بافندگان در روستاهای شهرستان زنجان به دو شیوه تولیدی خویش‌فرمایی و کارفرمایی فعالیت می‌نمایند. این یافته با وجود اینکه دو نوع شیوه‌های تولیدی کارفرمایی و خویش‌فرمایی گزارش شده در مطالعه لطیفی و همکاران (۲۰۱۴) را تأیید می‌کند، ولی برخلاف آن مطالعه، نظام تولید به شیوه مشارکتی (تعاونی) در شهرستان زنجان مشاهده نمی‌شود.

نتایج نشان داد که ابریشم موردنیاز در تولید فرش ابریشمی به عنوان پود کلفت، نخ چله و نخ گره مورد استفاده قرار می‌گرفت. نخ ابریشم داخلی بیشتر به عنوان نخ چله مصرف می‌شد، ولی

عهده داشت با کارفرمای ساکن در شهرهای دیگر ارتباط برقرار نموده و به تأمین نخ موردنیاز می‌پرداخت.

چله‌کشی (چله‌دوانی): با توجه به اندازه فرش‌های ابریشمی چله‌کشی یا چله‌دوانی انجام می‌گرفت. برای فرش‌های با سایز بزرگ چله‌دوانی انجام شده و برپا کردن دار و قرار دادن چله در منازل بافندگان انجام می‌شد. همه چله‌کش (چله‌دوان)‌های استان در داخل یکی از پاساژهای زنجان به نام پاساژ شیرمحمدی (مرکز اصلی خریدوفروش فرش ابریشمی و نهاده‌های فرش) حضور داشتند. چله‌کشی (چله‌دوانی) در دو شیوه کارفرمایی و خویش‌فرمایی متفاوت بود. در شیوه خویش‌فرمایی، بافنده اگر به صورت مستقیم و بدون واسطه سایر نهاده‌های فرش را تأمین می‌کرد، چله‌کشی را نیز در محل تأمین نهاده‌ها که در همان پاساژ در شهر زنجان انجام می‌داد. در غیر این صورت، در روستا توسط یکی از روستایی‌ها که در این زمینه مهارت داشت انجام می‌شد.

در حالت کارفرمایی، چله‌کشی بر عهده کارفرما بود. بدین صورت که پس از برپایی دار قالی در منزل بافنده، کارفرما فرد چله‌دوان را از شهر می‌آورد و مرحله‌ی دوم چله‌دوانی را انجام

به نخ ابریشمی در کشور ایران به شدت به کشورهای دیگر وابسته است، همچنین واردات آن توسط تعدادی از افراد در شهرهایی مثل قم و کاشان است که این خود سبب شده که بافندگان در مناطق روستایی برای تهیه نخ ابریشم به واسطه متصل شوند، در نتیجه این خود سبب کاهش سود حاصل از تولید و کاهش رغبت بافندگان برای ادامه حرفه بافندگی شده است.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد تحت حمایت مالی دانشگاه زنجان است.

در این حالت نیز به دلیل سنگینی وزن آن، کمتر مورد استقبال تولیدکنندگان داخلی قرار می‌گرفت. همچنین ابریشم تولید شده در داخل کشور از کیفیت مناسبی برخوردار نبوده و بهترین و باکیفیت‌ترین ابریشم متعلق به کشور چین می‌باشد. طبق نتایج بیشتر نخ ابریشمی استفاده شده در تولید فرش ابریشم در خارج از کشور تولید شده که از این جهت کشور ایران وابستگی شدیدی به کشورهای تولیدکننده دارد که این خود سبب افزایش هزینه‌های تولید فرش شده و سود کمتری عاید بافندگان می‌گردد، در حالی که اگر ابریشم در داخل کشور تولید می‌شد، بافندگان با هزینه کمتری ابریشم موردنیاز را خریداری نموده و در زمان فروش فرش، سود بیشتری نسبت به حالت قبل عاید آنان می‌شد. علاوه بر وابستگی در تهیه نخ ابریشم به خارج از کشور، تولیدکنندگان فرش ابریشم در روستاهای شهرستان زنجان، ابریشم موردنیاز خود را از شهرهای قم و یا کاشان تهیه می‌نمایند. در این حالت بافندگان زنجانی دست کم با دو واسطه به نخ موردنیاز دسترسی می‌یابند. این نشان می‌دهد که افزایش واسطه‌ها افزایش قیمت نخ را در پی دارد. علاوه بر این، بافندگان برای رنگرزی باکیفیت نخ‌های موردنیاز به شهرهای دیگر از جمله قم وابسته‌اند. این وابستگی باعث می‌گردد که در نهایت قیمت تمام شده نخ برای تولیدکنندگان زنجانی به‌صرفه نبوده و هزینه‌های زیادی را برای خرید نهاده‌ها از جمله نخ صرف نمایند.

نتایج نشان داد که تأمین نخ برحسب شیوه تولیدی متفاوت است. این یافته با نتایج حاصل از مطالعه لطیفی و همکاران (۲۰۱۴) مبنی بر تفاوت تأمین نخ برحسب شیوه تولید مطابقت دارد. در شیوه خویش‌فرمایی تأمین کلیه نهاده‌های تولید از جمله نخ بر عهده بافنده بوده و در صورتی که بافنده خود مستقیماً از قم یا کاشان ابریشم رنگرزی شده را تهیه نماید، نسبت به حالتی که ابریشم را از مراکز خرید و فروش شهر زنجان و واسطه‌ها تهیه کند، هزینه تمام شده کمتر خواهد شد. ولی این مستلزم وجود تشکلی فعال است. علاوه بر این، در شیوه خویش‌فرمایی، نخ خریداری شده غالباً از کیفیت مطلوبی برخوردار نیست که یکی از دلایل آن را می‌توان عدم توان مالی کافی و عدم شناخت درست بافنده نسبت به نخ باکیفیت ذکر کرد. در صورتی که در شیوه کارفرمایی نخ مانند سایر نهاده‌ها توسط کارفرما تهیه می‌شود و ارتباط بافنده با کارفرما به صورت مستقیم و یا از طریق یک یا چند واسطه میسر است. در این شیوه نخ از کیفیت بالاتری نسبت به شیوه خویش‌فرمایی برخوردار بوده، همچنین نخ ابریشم ظرافت بیشتری داشته و بافت با آن سخت‌تر از نخ ابریشم با ضخامت بیشتر است. ولی سود نهایی حاصل از بافت فرش بیشتر به نفع کارفرما خواهد بود. این یافته با نتایج حاصل از مطالعه کرمی دهکردی (۲۰۱۵)، مبنی بر کیفیت مطلوب نهاده‌ها در شیوه کارفرمایی مطابقت دارد.

بررسی نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که شبکه دسترسی

References

- Arbabi, B. (2014). Handcraft Making Workshop (carpet weaving), Handcrafts Courses- Family Management and Services, Technical and Vocational Field. Tehran: Iran's Textbooks Publication Co.
- Bryman, A. (2012). Social research methods. Oxford: Oxford university press.
- Charmaz, K. (2011). Grounded Theory Methods in Social Justice Research. In N. K. Denzin and Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage Handbook of Qualitative Research* (Vol. 4, pp. 359-380). London: Sage Publications.
- Charmaz, K. (2014). Grounded theory in global perspective: Reviews by international researchers. *Qualitative Inquiry*, 20(9), 1074-1084. doi: 10.1177/1077800414545.
- Chambers, R. (2012). *Revolutions in development inquiry*: Routledge.
- GhezelSofla, M. (2013). Investigating the reasons of declining Iran's silk status. *Textile Today*, 132, 61-64.
- KaramiDehkordi, E. (2015). The capacities and needs of rural communities for the integrated and participatory watershed management in the Ghezeltape Watershed, Zanjan Province, A Research Report. Natural Resources and Watershed Management Administration of Zanjan Province, Iran.
- Latifi,S, Sadi, H., ShabanaliFami, H., & Moshref, M. (2014). Investigating Socio-Economic Impact of Rural Handmade Carpet Cooperatives in the Hamadan Province. *Journal of Applied researches in Geographical Sciences*, 14(32), 117-139.
- Mai, M.C. (2007). Value chain analysis for thai home textiles: Silk sub-sector, eu-thailand small projects facility" the case of thai home textiles: Building export competence of a sme dominated value chain".
- Peterman, A., Behrman, J., & Quisumbing, A. (2010). A review of empirical evidence on gender differences in nonland agricultural inputs, technology, and services in developing countries. INTERNATIONAL FOOD POLICY RESEARCH INSTITUTE, 00975.
- Porsadegh, N., Bahloli, N., and Hajikhani, M. (2011). Role of Handmade Carpet Cooperatives in the Zanjan Province on this carpet export development. *Cooperatives*, 1(3), 155-170.
- Sadi,H, Shabanali Fami,H, and Latifi, S,(2012). An Assessment of the Economic and Social Ability of Female Rural Rug Makers (Case study: Hamedan Province). *Journal of Women in Development and Politics*, 10(2), 107-126
- Sehat,S. and FrajloMotlagh, M. (2010). Investigating and pathology of Iran's Handmade Carpet Export. Retrieved on 24 July 2016 from [Http://carpetour.com/Aphotos/carpetour1363.pdf](http://carpetour.com/Aphotos/carpetour1363.pdf).
- The Industry, Mining and Trade Organization of the West Azerbaijan Province (2013). About Carpet. Retrieved on 21 December 2014 from <http://wacarpet.ir/index.php?newlang=farsi/>
- Zanjan Province Handmade Carpet Union (2015). Carpet weaving Information, retrieved on 26 March 2015 from <http://etfazanzan.com/abzar.html>
- Zhole, T. (2012). *Research on Iran's Carpet*. Tehran: Yasaveli Press, Iran's National Library.